

INF2220 - Algoritmer og datastrukturer

HØSTEN 2015

Ingrid Chieh Yu
Institutt for informatikk, Universitetet i Oslo

Forelesning 4:
Prioritetskø og Heap

- ▶ M.A.W. Data Structures and Algorithm Analysis kap. 6
- ▶ Kø implementasjoner vi kjenner
  - ▶ FIFO - Liste
  - ▶ LIFO - Stack
- ▶ Vi ønsker ofte bedre kontroll over elementene i køen
- ▶ Eksempel: Job scheduler (OS)
  - ▶ Jobber kan ikke kjøre ferdig før neste slipper til
  - ▶ Jobber tas typisk ut og settes inn igjen
  - ▶ Round-Robin kan bli urettferdig
  - ▶ Prioritet kan gjøre fordeling rettferdig

Prioritetskø - grensesnitt

- ▶ Prioritet er gitt ved heltall (lavt tall = høy prioritet)
- ▶ Vi kan se på prioritet som tid vi maksimalt kan vente

`insert(p, x)` sett inn element **x** med prioritet **p**

`deleteMin()` fjern element med høyest prioritet

Prioritetskø - Datastruktur og Kompleksitet

Forskjellige datastrukturer kan implementere et slikt grensesnitt

- ▶ Liste (sortert eller uordnet)
- ▶ Søketre
- ▶ Heap

	insetting	sletting
uordnet liste		
sortert liste		
søketrær (worst/av. case)		

Prioritetskø - Datastruktur og Kompleksitet

Forskjellige datastrukturer kan implementere et slikt grensesnitt

- ▶ Liste (sortert eller uordnet)
- ▶ Søketre
- ▶ Heap

	insetting	sletting
uordnet liste	$\mathcal{O}(1)$	$\mathcal{O}(n)$
sortert liste	$\mathcal{O}(n)$	$\mathcal{O}(1)$
søketrær (worst/av. case)	$\mathcal{O}(n)/\mathcal{O}(\log_2(n))$	$\mathcal{O}(n)/\mathcal{O}(\log_2(n))$

Prioritetskø - Heap

- ▶ Heap er den vanligste implementasjonen av en prioritetskø
- ▶ Vi skal se på en implementasjon som kalles binær heap
- ▶ En binær heap er et binærtre med et **strukturkrav**
  - ▶ *En binær heap er et komplett binærtre*
- ▶ Og et **ordningskrav**
  - ▶ *Barn er alltid større eller lik sine foreldre*
- ▶ Ordet **Heap** blir også brukt om dynamisk allokert minne

Prioritetskø - Heap

- ▶ Heap er den vanligste implementasjonen av en prioritetskø
- ▶ Vi skal se på en implementasjon som kalles binær heap
- ▶ En binær heap er et binærtre med et **strukturkrav**
  - ▶ *En binær heap er et komplett binærtre*
- ▶ Og et **ordningskrav**
  - ▶ *Barn er alltid større eller lik sine foreldre*
- ▶ Ordet **Heap** blir også brukt om dynamisk allokert minne

Prioritetskø - Heap

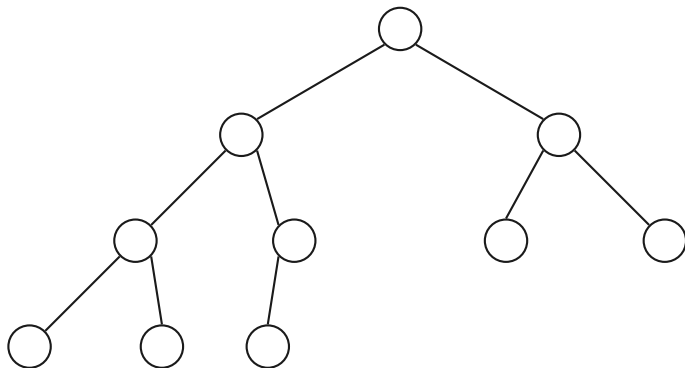
- ▶ Heap er den vanligste implementasjonen av en prioritetskø
- ▶ Vi skal se på en implementasjon som kalles binær heap
- ▶ En binær heap er et binærtre med et **strukturkrav**
  - ▶ *En binær heap er et komplett binærtre*
- ▶ Og et **ordningskrav**
  - ▶ *Barn er alltid større eller lik sine foreldre*
- ▶ Ordet **Heap** blir også brukt om dynamisk allokert minne

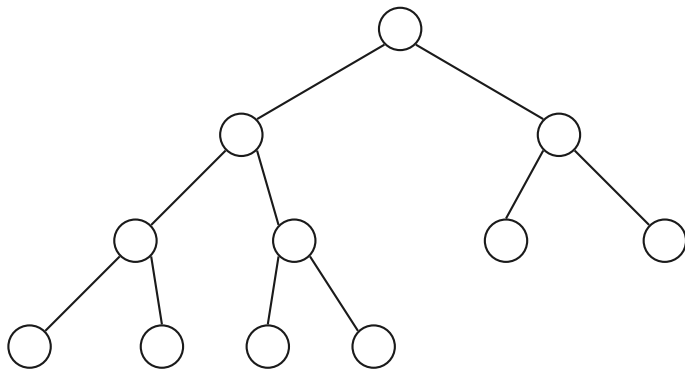
Prioritetskø - Heap

- ▶ Heap er den vanligste implementasjonen av en prioritetskø
- ▶ Vi skal se på en implementasjon som kalles binær heap
- ▶ En binær heap er et binærtre med et **strukturkrav**
  - ▶ *En binær heap er et komplett binærtre*
- ▶ Og et **ordningskrav**
  - ▶ *Barn er alltid større eller lik sine foreldre*
- ▶ Ordet **Heap** blir også brukt om dynamisk allokert minne

Binær Heap - Strukturkrav - Komplett Binætre

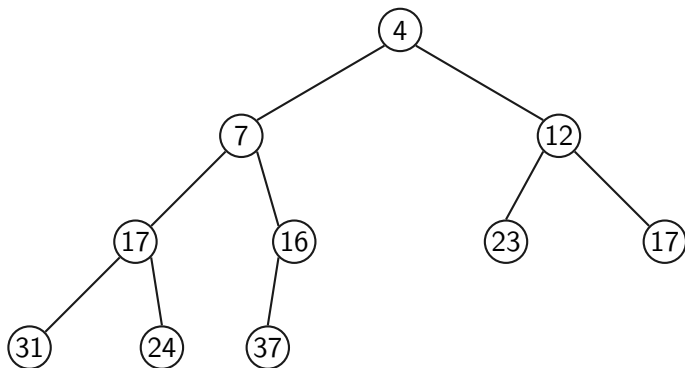
Binær Heap - Strukturkrav - Komplette Binætre

Ett **komplett** binærtre har følgende egenskaper

- ▶ Treet vil være i perfekt balanse
- ▶ Bladnoder vil ha høydeforskjell på maksimalt 1
- ▶ Treet med høyden h har mellom 2^h og $2^{h+1} - 1$ noder
- ▶ Den maksimale høyden på treet vil være $\log_2(n)$

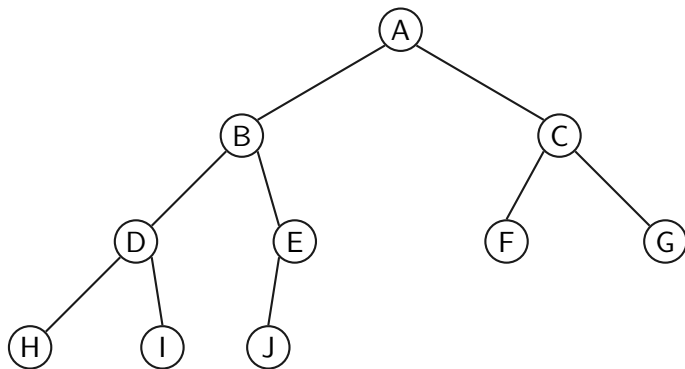
Binær Heap - Ordningskrav

Binær Heap - Representasjon

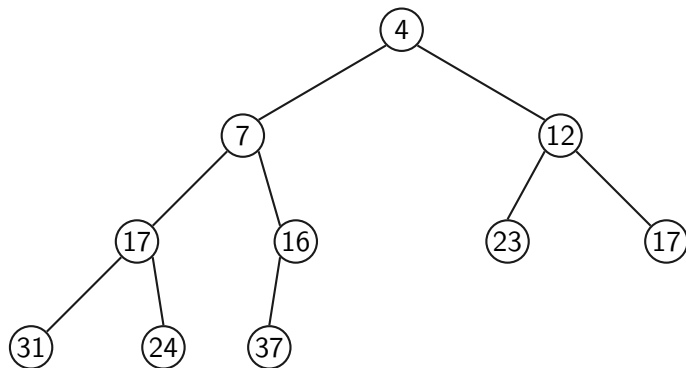
- ▶ Binærtreet er **komplett** så vi kan legge elementene i en **array**
- ▶ Vi kan enkelt finne foreldre og barn ut i fra array **index**
  - ▶ Venstre barn: **index** $\times$ 2
  - ▶ Høyre barn: **index** $\times$ 2 + 1
  - ▶ Foreldre: **(int)** **index**/2
- ▶ Vi kan risikere å måtte allokere ny array og kopiere alle elementene

Binær Heap - Representasjon

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J					

Binær Heap - insert

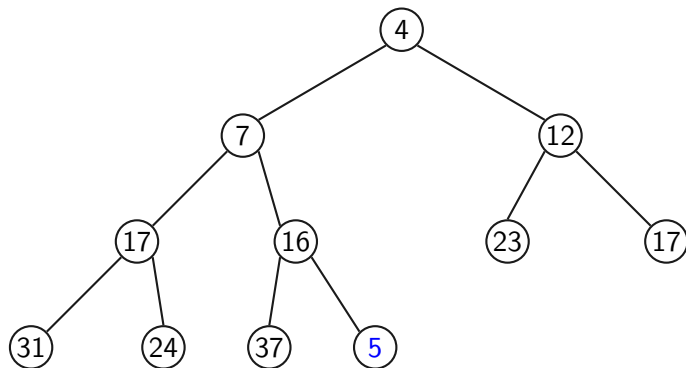

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	4	7	12	17	16	23	17	31	24	37					
--	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--	--

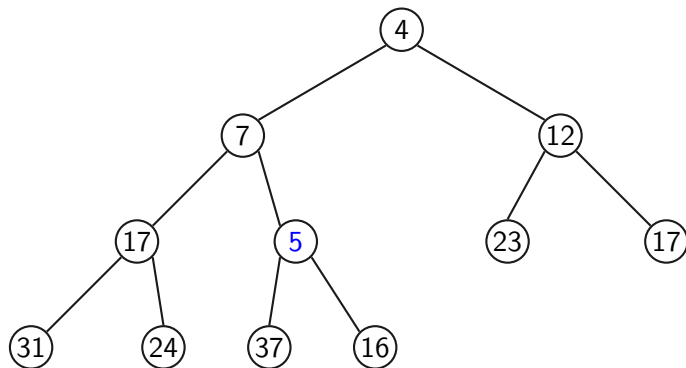
Binær Heap - insert

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	4	7	12	17	16	23	17	31	24	37	5				
--	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	---	--	--	--	--

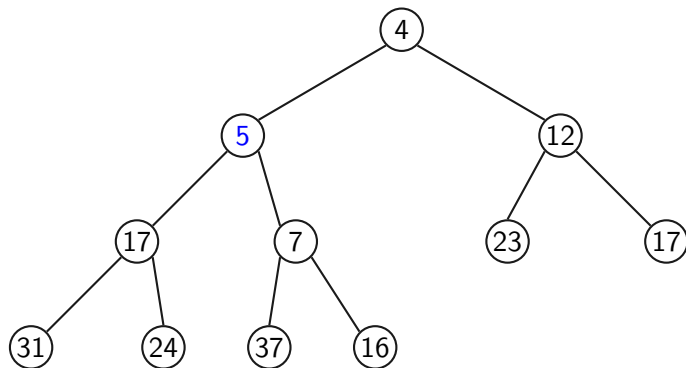
Binær Heap - insert

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	4	7	12	17	5	23	17	31	24	37	16				
--	---	---	----	----	---	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--

Binær Heap - insert

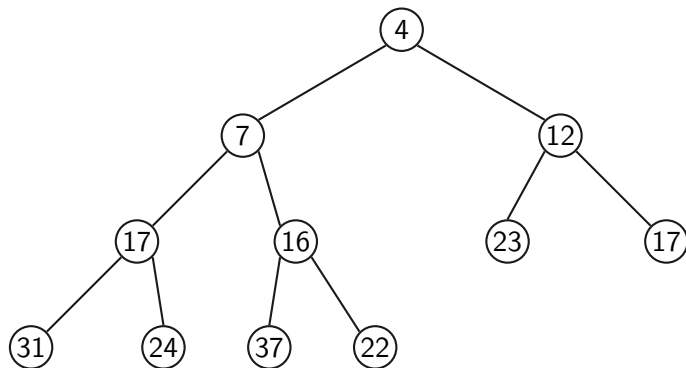
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	4	5	12	17	7	23	17	31	24	37	16				
--	---	---	----	----	---	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--

Binær Heap - insert

- ▶ Legg det nye elementet på neste ledige plass i heapen
- ▶ La det nye elementet **flyte** opp til riktig posisjon
- ▶ Dette kalles **percolate up** i læreboka
- ▶ Siden treet er i balanse kan vi maksimalt flyte $\mathcal{O}(\log_2(n))$

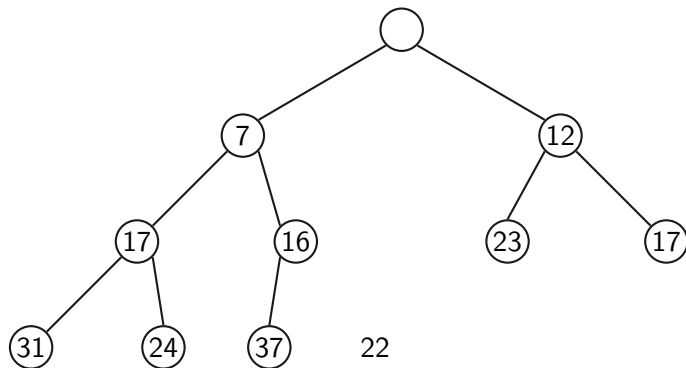
Binær Heap - deleteMin

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	4	7	12	17	16	23	17	31	24	37	22				
--	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--

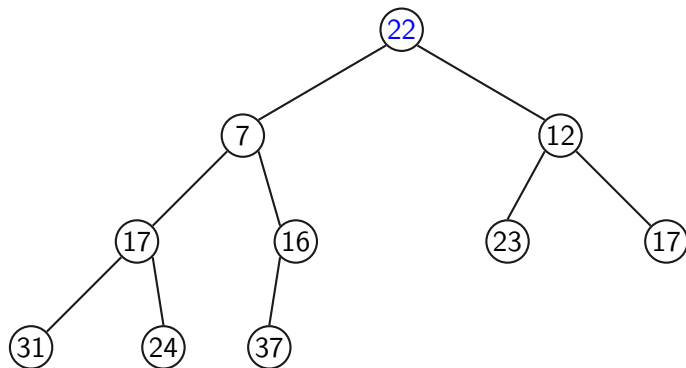
Binær Heap - deleteMin

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

		7	12	17	16	23	17	31	24	37	22				
--	--	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--

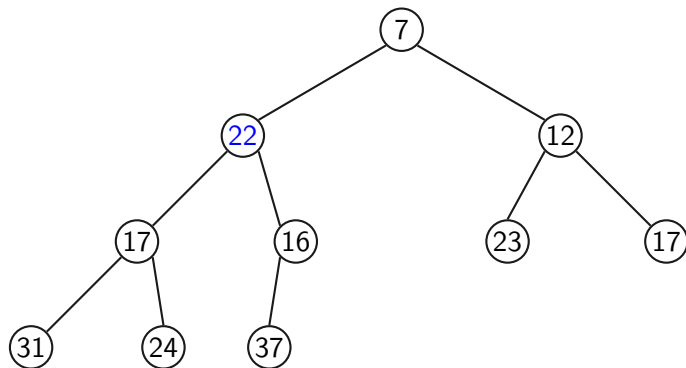
Binær Heap - deleteMin

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	22	7	12	17	16	23	17	31	24	37					
--	----	---	----	----	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--	--

Binær Heap - deleteMin

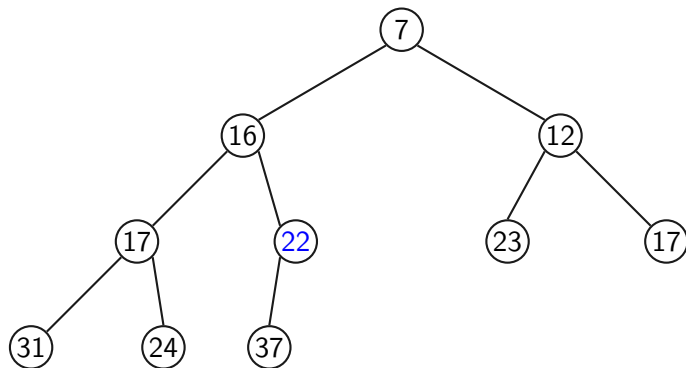

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	7	22	12	17	16	23	17	31	24	37					
--	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--	--

Binær Heap - deleteMin

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

	7	16	12	17	22	23	17	31	24	37					
--	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	--	--	--	--	--

Binær Heap - deleteMin

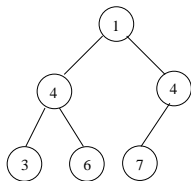
- ▶ Vi fjerner rot elementet fra heapen
- ▶ Vi lar det siste elementet bli ny rot
- ▶ Vi lar den nye rota **flyte** ned til riktig posisjon
- ▶ Dette kalles **percolate down** i læreboka
- ▶ Siden treet er i balanse kan vi maksimalt flyte $\mathcal{O}(\log_2(n))$

Binær Heap - Andre Operasjoner

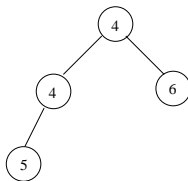
- ▶ `findMin` kan gjøres i konstant tid
- ▶ `delete` fjern vilkårlig element fra heapen
- ▶ Vi kan også endre prioritet på elementer i heap
  - ▶ Senking av prioritet kalles ofte `increaseKey`
  - ▶ Øking av prioritet kalles ofte `decreaseKey`
- ▶ Både `increaseKey` og `decreaseKey` gjøres typisk ved å:
  - ▶ Lokalisere element i heapen
  - ▶ Øk eller senk prioritet
  - ▶ La elementet *flyte* opp eller ned avhengig av operasjon
- ▶ `delete` kan typisk gjøres ved `decreaseKey  $\infty$  + deleteMin`

Oppgave

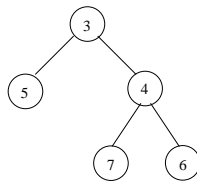
Hvilken av følgende BT er ikke en heap?:

(A)

(B)

(C)

I: A, B og C

II: B og C

III: A og C

Basert på prioritetskø, hvor fort kan vi sortere n tall ?:

I: $\mathcal{O}(n)$

II: $\mathcal{O}(n^2)$

III: $\mathcal{O}(n \log n)$

IV: $\mathcal{O}(\log n)$

Binær Heap - Sortering

- ▶ Vi kan bruke en binær heap til å sortere
- ▶ Vi kan bygge en binær heap (**insert**) på $\mathcal{O}(n \cdot \log_2(n))$
- ▶ Vi kan ta ut alle elementene (**deleteMin**) på $\mathcal{O}(n \cdot \log_2(n))$
- ▶ $2 \cdot \mathcal{O}(n \cdot \log_2(n)) = \mathcal{O}(n \cdot \log_2(n))$ (**worst case**)
- ▶ Oppbygging av heap kan også effektiviseres
  - ▶ Legg alle elementene på heapen (inn i arrayen)
  - ▶ foreach node som ikke er bladnode:
    - ▶ `percolateDown(node)`

Binær Heap - Sortering

- ▶ Vi kan bruke en binær heap til å sortere
- ▶ Vi kan bygge en binær heap (`insert`) på $\mathcal{O}(n \cdot \log_2(n))$
- ▶ Vi kan ta ut alle elementene (`deleteMin`) på $\mathcal{O}(n \cdot \log_2(n))$
- ▶ $2 \cdot \mathcal{O}(n \cdot \log_2(n)) = \mathcal{O}(n \cdot \log_2(n))$ (**worst case**)
- ▶ Oppbygging av heap kan også effektiviseres
  - ▶ Legg alle elementene på heapen (inn i arrayen)
  - ▶ foreach node som ikke er bladnode:
    - ▶ `percolateDown(node)`

Venstreorientert Heap

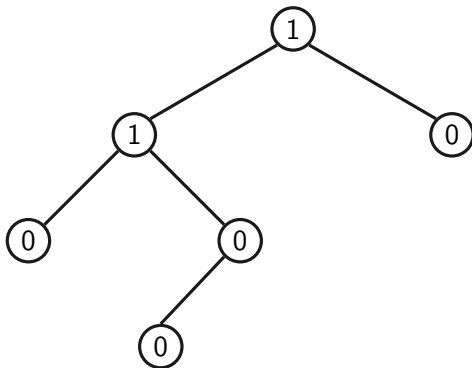
- ▶ En **venstreorientert heap** er en prioritetskø implementert som en variant av binær heap
- ▶ **Ordningskrav**: samme som ordningskravet til binær heap
- ▶ **Strukturkrav**:
  - ▶ La **null path length $npl(x)$** være *lengden av den korteste veien* fra x til en node uten to barn.
  - ▶ $npl(l) \geq npl(r)$ hvor l og r er venstre og høyre barnet til x
  - ▶ forsøker å være ubalansert!
- ▶ Å flette to binære heaper (**merge**) tar $\Theta(N)$ for heaper med like størrelser
- ▶ **Venstreorientert Heap** støtter merge i $\mathcal{O}(\log n)$

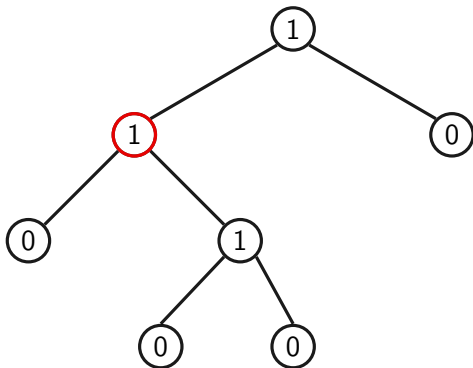
Venstreorientert Heap

- ▶ En **venstreorientert heap** er en prioritetskø implementert som en variant av binær heap
- ▶ **Ordningskrav**: samme som ordningskravet til binær heap
- ▶ **Strukturkrav**:
  - ▶ La **null path length $npl(x)$** være *lengden av den korteste veien* fra x til en node uten to barn.
  - ▶ $npl(l) \geq npl(r)$ hvor l og r er venstre og høyre barnet til x
  - ▶ forsøker å være ubalansert!
- ▶ Å flette to binære heaper (**merge**) tar $\Theta(N)$ for heaper med like størrelser
- ▶ **Venstreorientert Heap** støtter merge i $\mathcal{O}(\log n)$

Venstreorientert Heap - Strukturkrav

Venstreorientert Heap - Strukturkrav

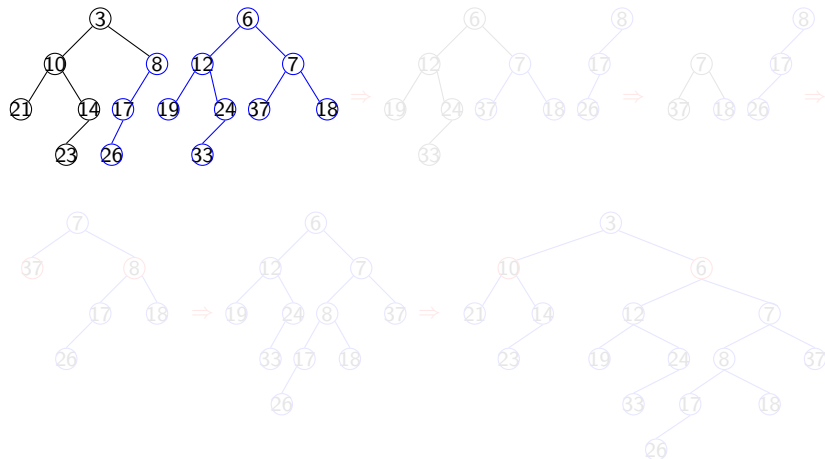

La **H1** og **H2** være to heaper.

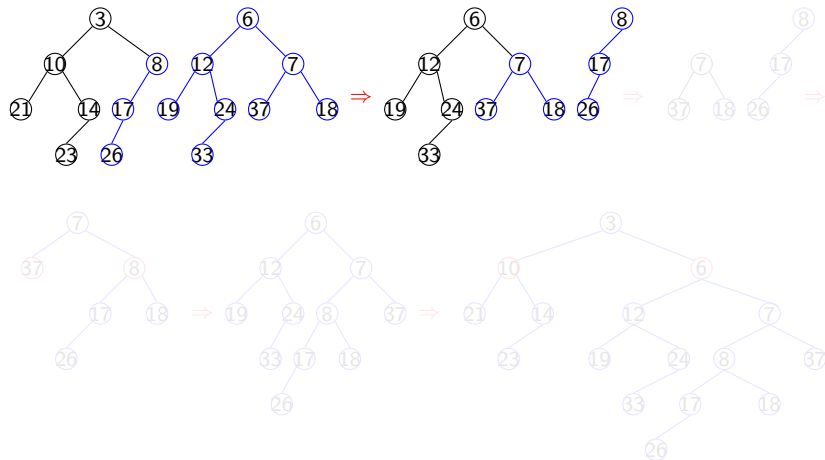
Merge kan gjøres rekursivt:

- ▶ sammenligner H1.rot med H2.rot. Antar nå at H1.rot er minst.
- ▶ la den høyre subheaper til H1 være heaper som man får ved å merge H1.høyre med H2
- ▶ bevare strukturkravet ved å bytte ut (swap) rotens høyre og ventre barn.

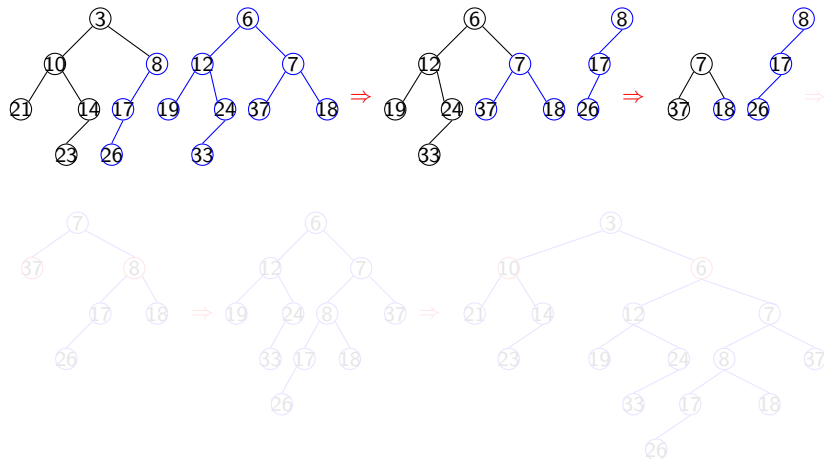
Merge - Eksempel

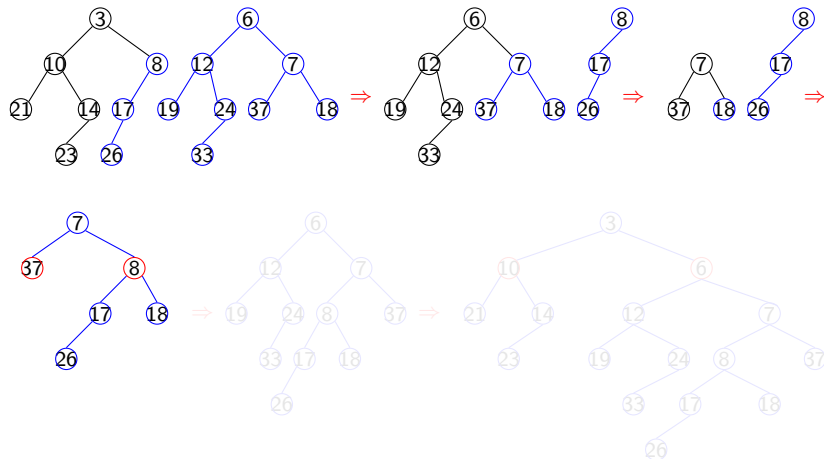
Merge - Eksempel

Merge - Eksempel

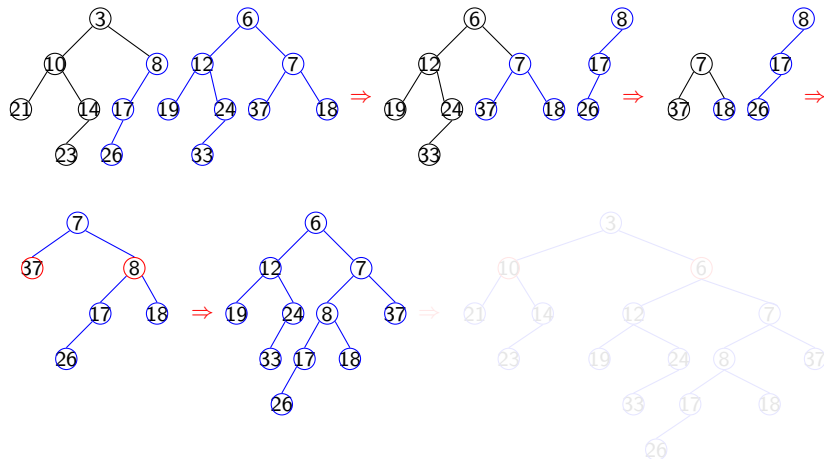

Merge - Eksempel

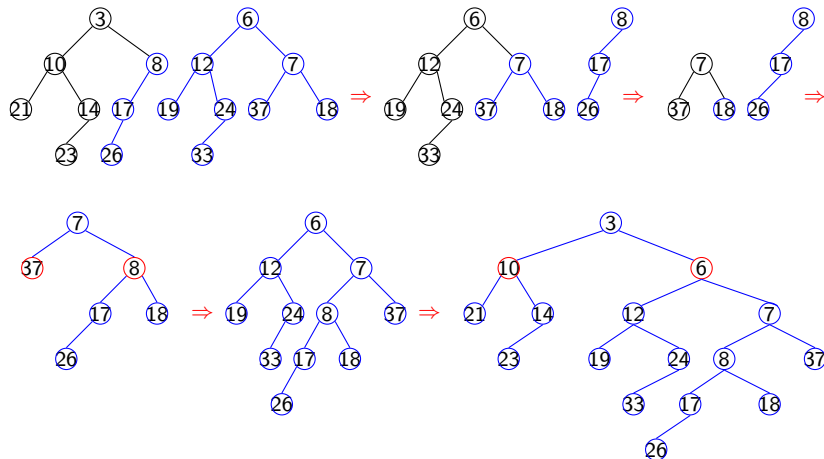

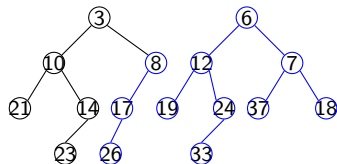
Merge - Eksempel

Merge - Eksempel

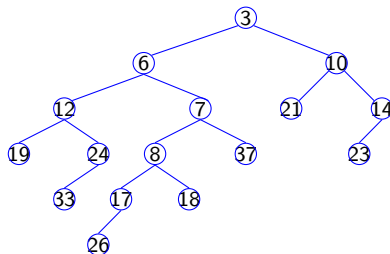

Merge - Eksempel

...

...

- ▶ **insert**: utføre merge med en en-noders heap
- ▶ **deleteMin**: fjern rotnoden og merge høyre og venstre subheap
- ▶ $\mathcal{O}(\log n)$

Neste Forelesning: 17. september
GRAFER